

SKOOTTERI 1/2020

SKOOTteri

SKOOTteri

SKOOTTERI

SKOOTteri

SKOOTteri

SKOOTTERI

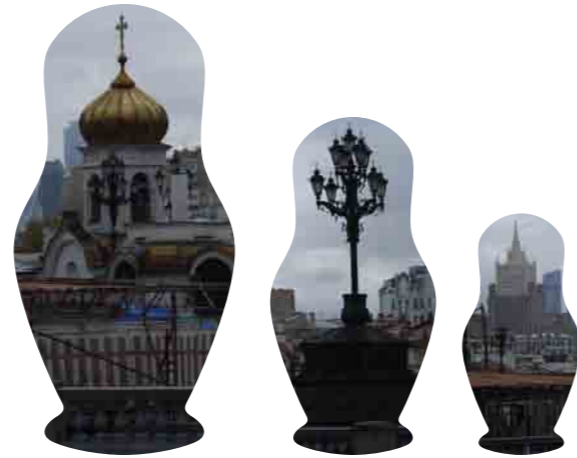
SKOOTteri

SKOOTteri

Tutustu SKOotteriin!

SKO Kauppaopettaja Handelslärare -lehti on SKOn hallituksen päätöksellä muuttanut nimeään SKOotteriksi.

Hyppää tarakalle!

Sisällysluettelo

- 3 Pääkirjoitus/Ledare
- 4–5 Kinkki jättää valtuuskunnan puheenjohtajuuden
- 5 SKO-päivät peruuntuivat
- 6–7 Opettajien digin hallintaa ja opetuksen digitalisointia
- 8–9 Verkko-opettajuudestako uusi ammatti?
- 10–11 Kielten tarjonta laajemmaksi
- 12–13 Venäjää käytäntö edellä
- 14–15 Skills - lajiekspertiksi Wieniin
- 16–17 Suomi tarvitsee vientiosaamista
- 18–19 Opiskelijat liikkuvat yhä ketterämmin
- 20 Miksi nukumme huonosti?

LOGOn paikka

SKO ry:n järjestölehti
www.oaj.fi/sko

Toimisto

Rautatieläisenkatu 6
00520 HELSINKI

Puheenjohtaja

Ulla Kangasniemi
Puh. 040512 4914
ulla.kangasniemi@lapinamk.fi

Taloussihteeri, ilmoitusmyynti

Tuija Koivu-Vajavaara
puh. 0400 901 012
tuija.koivu-vajavaara@outlook.com

Järjestösihteeri

Elisa Ruponen
puh. 040 752 9173
elisa.ruponen@outlook.com

Päätoimittaja

Katja Remsu
puh. 040 515 5807
katja.remsu@saimia.fi

Ulkoasu ja taitto

Leena Närhi

Ilmoitushinnat

2/1 s.	1925,-	1/3 s.	660,-
1/1 s.	1265,-	1/5 s.	330,-
1/2 s.	935,-		

Skootteri ilmestyy jatkossa digitaalisena neljä kertaa vuodessa.

nro	materiaali viimeistään	ilmestyy
1	15.2.	maaliskuu 2020
2	15.5.	kesäkuu 2020
3	15.8.	syyskuu 2020
4	15.11.	joulukuu 2020

PÄÄKIRJOITUS

Koronan seurauksia ja vähän muutakin

Päätapatumamme SKO-päivät piti järjestää iloisissa merkeissä kevättristeilyllä Tukholmaan. Kiinasta koko maailmaan levinnyt koronavirus sotki monen muun asian ohella myös SKO-päivien kuviot ja jouduimme pettymykseksemme perumaan koko tapahtuman. Tätä ei olisi voinut vielä kuukausi sitten uskoa todeksi. Koko maailma on hälytystilassa ja Suomen rajatkin juuri tätä kirjoittaessani sulkeutuneet. Huoli läheisten ja omasta tilanteesta painaa monien mieltä. Opetus on siirtynyt etätyöskentelyksi, kokoukset Skypeen, Teamsiin ja muille alustoille. Väki pysyttelee kotona välttäen viranomaisten ohjeiden mukaan turhia kokoontumisia ja liikkumisia. Olemme ammatillisessa koulutuksessa onneksi tottuneet sähköiseen työskentelyyn, joten etätyö on tuttua, vaikka haasteita riittää.

Uusi valtuuskunta aloittaa neljän vuoden työnsä hyvin poikkeuksellisissa oloissa huhtikuussa etäkokouksella. Se saa uuden puheenjohtajan tehtävää pitkään hoitaneen Seppo Kinkin tilalle. Kiitokset Sepolle pitkästä, arvokkaasta työstä SKOn hyväksi jo näin ennakkoon! Kun toivottavasti syksyllä virustilanne on onnellisesti ohi, uusi valtuuskunta pääsee aloittamaan varsinaisen työnsä perehdyttämisasiolla ennen sen sääntömääräistä syyskokousta. Noin puolet valtuuskunnan varsinaisista jäsenistä vaihtuu, eli valtakunnan tason toimintaan saadaan mukaan uusia kasvoja konkariporukan lisäksi.

Sopimusneuvottelut jatkuvat tätä kirjoittaessani. Näissä poikkeusoloissa pyritään saamaan ratkaisuja aikaan hyvinkin nopealla aikataululla. Vaikka kiky-tunnit on useissa sopimuspyödyissä saatu poistettua, tosin ei ilman kompensatiota, joutuu OAJ tekemään töitä, jotta asia saadaan hoidettua myös opetuslalla. Lisäksi haetaan palkankorotuksia, julkisen alan palkkaohjelmaa ja varhaiskasvatuksen opettajien sopimuslasiirtoa. Nämä em. asiat OAJ on linjannut sopimusneuvottelujen päätavoitteiksi. Lisäksi pyritään kehittämään nykyisten toisen asteen ja amk-sopimusten tekstejä. Koska tämä neuvottelutilanne, kuten koko Suomen tilanne, tuntuu elävän nyt päivittäin, on hyvä seurata uutiskirjeitämme ajankohtaisen tiedon saamiseksi.

Pidäthän huolta itsestäsi ja läheisistäsi, pysytään kuulolla.

LEDARE

Följderna av coronaviruset och lite annat också

Avsikten var att arrangera SKO-dagarna som en glad vårkryssning till Stockholm. Coronaviruset har dessvärre ställt till det för många, och så även för SKO-dagarnas arrangörer, som varit tvungna att ställa in hela evenemanget. För en månad sedan hade ingen ännu kunnat tro att något dylikt skulle kunna hända. Oron för vår egen situation och för våra nära och kära förorsakar huvudbry för många. Undervisningen har förvandlats till distansarbete, sammanträdena hålls i Skype, Teams och på andra plattformar. Folk håller sig hemma och undviker, enligt myndigheternas rekommendationer, att samlas och förflytta sig i onödan. Inom den yrkesinriktade utbildningen är vi som tur vana vid att jobba elektroniskt, det här gör det lite lättare för oss att distansjobba, men ändå finns det många andra utmaningar kvar.

Den nya delegationen inleder sin fyraårsperiod under mycket exceptionella förhållanden, delegationen håller sitt konstituerande möte på distans i april. På mötet väljer delegationen en ny ordförande som ersätter Seppo Kinkki som mycket länge skött uppdraget. Tack Seppo så här på ledarskribentens vägnar för ditt långa och värdefulla arbete för att främja SKOs verksamhet! På hösten då virussituationen förhoppningsvis är över, får den nya delegationen inleda sin egentliga verksamhet. Ungefär hälften av delegationens ordinarie medlemmar ser ut vara nya.

De pågående avtalsförhandlingarna håller som bäst på då jag nu sitter och skriver. Jag spår att man under så exceptionella omständigheter försöker nå snabba lösningar. Trots att man vid flera förhandlingsbord kunnat avskaffa tillägsarbetstiden, dock inte utan kompensation, måste OAJs förhandlare nu jobba hårt för att även uppnå en lösning inom undervisningssektorn. Vi strävar dessutom efter löneförhöjningar, ett löneprogram för den offentliga sektorn och en förflyttning av avtalet för småbarnutbildningens lärare. Fackorganisationen OAJ har fastställt dessa fyra ärenden som huvudmålsättningar för avtalsförhandlingarna. Vid förhandlingarna försöker man även utveckla avtalstexter och praxis både för avtalen på andra stadiet och för yrkeshögskolorna. Eftersom förhandlingsläget och hela Finlands situation dagligen förändras, är det bra att följa med den aktuella informationen som kommer i våra nyhetsbrev.

Ta väl hand om dig själv och dina nära och kära, på återhörande!

Otsikko Kinkki

Tähän tule uusi teks

otsikko

Laatikkojuttu?

Väitös pureutui digiin ja paljasti AMK-opettajien työn kirjon

Neljännes Töytärin tutkimukseen osallistuneista opettajista koki digitalisaation välttämättömänä pahana

Terveystieteiden tohtori Aija Töytärin väitöksen mukaan ammattikorkeakoulujen opettajat kokevat digitalisaation mahdollisuutena ja työntekoa helpottavana. Edelläkävijöiden joukko on kuitenkin pieni, ja yleisesti opettajien digiosaamisessa on kehitettävää. Neljännes Töytärin tutkimukseen osallistuneista opettajista koki digitalisaation välttämättömänä pahana, siis oikeasti pahana. Yleisen mantran mukaisesti opettajan pitäisi kuitenkin hyödyntää digitaalisuutta ja vielä laajasti. Omaa kehittymistä pitäisi tapahtua, samoin kuin vuorovaikutusta ulkopuolisten kanssa, vieläpä ajasta ja paikasta riippumatta.

Yksi Töytärin väitöksen merkittävä tulos on, että ammattikorkeakoulujen opettajat pitävät oppimista edelleen yksilöllisenä toimintana. Vain harva toteuttaa opettamista ohjaavana ja yhteisöllisenä tapahtumana, ulkopuolisten kumppanien kanssa. Myöskään verkostoituminen ja kansainvälinen työskentely eivät nouse Töytärin tutkimuksessa esiin vahvoina opettamisen osaluueina, vaikka niitä kansallisissakin tavoitteissa kovasti korostetaan.

Työelämäyhteistyön haasteena on Töytärin mukaan yhteistyön vähäys

ja kumppanuuksien puute. Opettajien työn kuvauksissa näkyikin edelleen perinteinen ajattelu oppimisesta yksilöllisenä toimintana, vaikka yleisesti ajatellaan, että oppimisen pitäisi tapahtua suurelta osalta verkostoissa ja verkossa yhdessä kumppaneiden kanssa.

Töytärin väitöskirjan tulokset tuovat esiin ammattikorkeakoulujen opettajien työn laaja-alaisuuden, on olemassa individualistista ja kollegiaalista opettajuutta yhtä lailla kuin tiimimäistä ja yhteisöllistä opettajuutta ja opettajuutta oman alan toimijoiden kanssa. Näiden lisäksi

Opettajan työn siirtyminen digiaikaan on puhuttanut myös SKO:n valtuuskuntaa.

Verkostoitunut tai varsinkaan kansainvälinen opettajuus ei nouse mitenkään hallitsevaksi ammattikorkeakouluopetuksessa, vaikka molempia tavoitellaan

Töytäri löysi tutkimuksessaan verkostoituneen ja kansainvälisen opetuksen.

Aikaisempien tutkimusten perusteella ammatillinen opettajuus on muuttunut yksilöllisestä yhteisöllisempään suuntaan. Töytärin mukaan verkostoitunut tai varsinkaan kansainvälinen opettajuus nouse mitenkään hallitsevaksi ammattikorkeakouluopetuksessa, vaikka molempia tavoitellaan. Töytärin tutkimus nostaakin esiin ammattikorkeakouluopettajien osaamisen kehittämiskohteita, esimerkiksi sen, että opettajat tarvitsevat paljon lisää koulutusta digitaalisuuden hyödyntämiseksi ja työelämäyhteistyöhön.

Ammattikorkeakoulujen opettajat nähdään muutoksen promoottoreina, siksi opettajien näkemykset omasta oppimisestaan ovat tärkeitä. Noin puolet Töytärin tutkimukseen osallistuneista opettajista kuului yksilöllisen oppimisen ryhmään. Vain pieni joukko kuvasi oppimistaan innovatiiviseksi toiminnaksi yhteistyössä työelämäkumppaneiden kanssa. Opettajien kokemukset digitaalisuuden hyödyntämisestä omassa työssään vaihtelivat välttämättömästä pahasta kaikkialla läsnä olevaan apuun.

Teksti ja kuva: Katja Remsu

Opettajat kehittivät sovelluksen työnsä tueksi

Opetuksen prosessien digitalisoinnissa keskiössä ovat tähän asti olleet pääasiassa oppimisympäristöt eli Moodlen tyyppiset oppimisalustat. Näissä olennaista on materiaalin jakaminen ja opiskelijan alustalle tuottamat tehtävät, joita opettaja voi arvioida ja antaa niistä palautetta.

Verkko-oppimisen digitalisointi etenee tyyppillisesti siten, että suuri osa digitaalisista sovelluksista tulee opettajille annettuna ilman, että opettaja on voinut vaikuttaa niiden sisältämään toiminnallisuuteen tai edes sovellettavaan pedagogiseen malliin. Erityisesti kun kyseessä on asiantuntijatyön digitalisointi, tällainen toiminnan kehittämismalli on ongelmallinen. Kehittämismallin pitäisi lähteä ruohonjuuritasolta ylöspäin - edellyttäen, että ruohonjuuritasolla on asiantuntemusta. Opetuksessa tämä toteutuu harvinaisen hyvin, koska opettajien asiantuntemus sekä pedagogiikasta että kehittämistyöstä on Suomessa vahvaa.

Kehittämismallin pitäisi lähteä ruohonjuuritasolta ylöspäin - edellyttäen, että ruohonjuuritasolla on asiantuntemusta

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu kehitti kaupallisen sovellustoimittajan Eduixin kanssa konseptin, jossa asiantuntijat olivat alusta alkaen mukana kehittämässä opinnäytetöiden ohjaukseen ja seurantaan tarkoitettua digitaalista sovellusta, joka sai nimen Konto (kaupallinen nimi Wihi). Projektin alussa hyödynnettiin korkeakoulun opiskelijoita tarvekartoituksessa ja ominaisuuksien määrittelyssä, minkä jälkeen opettajat ja muut asiantuntijat olivat keskeisessä roolissa sovelluksen muotoutumisessa.

Kun Kontoa (Wihiä) kehitettiin, pohdimme erityisesti sitä, missä laajuudessa asioiden automatisointi on mielekästä. Mitä monimutkaisempi sovellus on, sitä haastavampaa on sen käyttöönotto - on nimittäin olemassa piste, jonka jälkeen lisäominaisuudet alkavat heikentää keskimäärin koettua hyödyllisyyttä, vaikka ne joillekin yksilöille olisivatkin tärkeitä

(The Standish Group International 2015). Sovelluksen kehityksessä pätee hyvin niin kutsuttu Pareto-periaate: 80 % ominaisuuksista saadaan 20 % työllä. On syytä pohtia, kuinka tärkeitä nämä viimeiset 20 % ominaisuuksista oikeasti ovat.

Pohdimme myös, missä määrin eri koulutusohjelmien erilaisia prosesseja on mielekästä harmonisoida. Tähän on tärkeää kiinnittää huomiota, kun digitalisoidaan asiantuntijatyötä. Eri koulutusohjelmilla voi olla sisällöllisistä syistä hie-man toisistaan poikkeavia tarpeita. Käytettävän sovelluksen pitää tukea ja mahdollistaa ne kaikki. Toisaalta asiantunti-

voidaan reaaliaikaisesti nähdä, mikä on opiskelijoiden, koulutusohjelman ja koko koulun tilanne, kun noin 2000 opinnäytetyöprojektia on eri vaiheissa.

Keväällä 2019 tekemämme palautekierroksen perusteella sekä asiantuntijoita hyödyntävä kehittämismalli että itse Konto-sovellus ovat olleet menes-

Emme halunneet tietojärjestelmää, joka pakottaa meidät tiettyyn muottiin, vaan järjestelmän, joka mahdollistaa erilaiset toimintamallit

Pohdimme erityisesti sitä, missä laajuudessa asioiden automatisointi on mielekästä

jatyössä pitää olla enemmän väljyyttä kuin monessa muussa työssä. Näin ollen aivan kaikkia esitettyjä yksityiskohtia ei ole otettu Konton osaksi, vaan muulla tavalla hyvin toteutettuja asioita on jätetty Konton ulkopuolelle. Tällaisia ovat toimeksiantosopimukset, seminaarit, kielentarkastukset ja kypsyysnäytteet.

Emme siis Haaga-Heliassa halunneet tietojärjestelmää, joka pakottaa meidät tiettyyn muottiin, vaan järjestelmän, joka mahdollistaa erilaiset toimintamallit, tukee toimintaa mahdollisimman paljon ja silti pitää opinnäytetyöprosessin koossa. Mallin pitää myös muodostaa riittävän tarkkaa seurantadataa, jotta

tystarina (Kauppinen et al. 2019). On jo osoitettavissa, että Konton käyttö vähentää prosessissa aiemmin havaittuja virheitä ja samalla se säästää hallinto- ja tukipalveluhenkilöiden työtä. Pedagogisesti suurin hyöty tulee kommunikoinnin ja materiaalien keskittämisestä yhteen paikkaan, jolloin eri aikaan aloitaneiden opiskelijoiden seuraaminen ja ohjaaminen on ohjaajalle aikaisempaa huomattavasti helpompaa. Tämä antaa paremmat eväät myös opinnäytetyön arviointiin niin ohjaajalle itselleen kuin työn toiselle tarkastajallekin.

Teksti: Raine Kauppinen, lehtori, tietotekniikka, Altti Lagstedt, lehtori, tietotekniikka ja Juha P. Lindstedt, yliopettaja, liiketalous, Haaga-Helia
Kuva: Taru Pyyllampi

Onko verkko-opettaja uusi ammatti?

Tein ensimmäisen verkkokurssini vuonna 2013. Se oli yksi monista ensimmäisistä tehtävistä uudessa työpaikassani. Minulla ei ollut kokemusta verkkokurssien opettamisesta tai teosta, eikä edes verkkokurssilla opiskelusta. Sen jälkeen olen tehnyt monta verkkokurssia yksin tai kollegoiden kanssa, olen käynyt monissa koulutuksissa ja olen opettanut verkossa.

Kuuden vuoden aikana olen myös huomannut, kuinka nopeasti verkkokurssien kysyntä sekä korkeakoulujen johdolta että opiskelijoilta on lisääntynyt. Minun työssäni se on tarkoittanut sitä, että tänä vuonna noin 80% opettamistani kurseista on verkkokurssija. Monet opettajat suhtautuvat verkko-opetukseen skeptisesti, ikään kuin se olisi jotain ihan muuta kuin opetus.

Voiko puhua sellaisesta uudesta ammatista, kuin verkko-opettaja?

Mikä on opettajan päätehtävä?

Opettajan päätehtävä on opettaa; monen ihmisen ensimmäinen kuva opettajasta on peruskoulun opettaja, joka on aina läsnä, luokan edessä – opettamassa. Verkko-opetuksessa fyysistä läsnäoloa ei ole, mutta opettajan päätehtävä pysyy samana. Opettaminen siirtyy ja painottuu oppimateriaalin suunnitteluun ja tekoon, verkko-ohjaukseen ja palautteen antamiseen. Sen lisäksi laadukkaan opetuksen takaamiseksi kurssilla täytyy toteuttaa opettajan ja opiskelijan vuorovaikutus.

Verkkokurssien teossa opettajan suunnittelutaidot ovat etusijalla. Valmiita verkkokurssija, jota voisi käyttää tai edes katsoa ei aina ole olemassa. Opet-

taja joutuu aika itsenäisesti luomaan kurssin sisällön, valitsemaan materiaaleja, suunnittelemaan oppimistehtäviä. Kurssin pitää edetä loogisesti, ja sisällön sekä tehtävien pitää tukea opiskelijan taitojen kehittämistä. Tämä kuulostaa perinteiseltä opettajan työltä, mutta pian monet opettajat huomaavat, että verkossa asiat toimivat eri tavalla tai eivät toimi ollenkaan.

Verkko-ympäristö tuo monia mahdollisuuksia, mutta se myös vie monia perinteisiä, hyvin toimivia ratkaisuja. Verkkokurssin tekeminen voi tuntua kaotilliselta prosessilta, jossa on monta eri polkua: jotkut ovat helpompia, jotkut vaikeampia, jotkut umpikujia. Hyvillä suunnittelutaidoilla ja rohkealla asenteella opettaja kuitenkin pääsee maalille asti, eli kurssi valmistuu.

Verkko ja kommunikaatio
Suurin osa tuntemistani opettajista on erittäin sosiaalisia ja he viihtyvät luokassa opiskelijoiden kanssa. Verkko-opettamisessa on mahdollista järjestää vuorovaikutusta eri tavoin, mutta se tapahtuu aina teknologian avulla. Vuorovaikutus verkkokurssilla voi olla erittäin tehokasta opiskelijan näkökulmasta, mutta sen takana on lukuisia opettajan työntunteja, jolloin hän suunnittelee ja toteuttaa kurssia. Verkossa vuorovaikutus on eri-

laista, kuin luokkaopetuksessa: se rakentuu ja toteutuu eri tavalla, se myös tuntuu erilaiselta.

Perinteisesti opettajan työkuormasta suurin osa näkyy lukujärjestyksessä. Verkko-opettajan lukujärjestys on tyhjä, sillä työn luonne on hyvin erilainen. Verkko-opettajana joutuu miettimään monia asioita uusiksi ja oppimaan uusia teknisiä taitoja. Kaikki edellä mainitut asiat vaativat opettajalta rohkeutta ja sopeutumista.

Kaikki opettajat eivät viihdy uudessa verkko-opettajan roolissa. Uskon, että verkko-opettaja on yksi tulevaisuuden ammateista, johon opettaja voi erikoistua. Uskon myös, että tulevaisuudessa verkko-opettajan ja opettajan työtehtäviin haetaan erilaisia ammattilaisia, sillä molempien työn laadusta riippuu aika paljon meidän kaikkien tulevaisuus.

Teksti ja kuvat: Olesia Kullberg, lehtori, LAB amk

The screenshot shows a Moodle course page with a navigation menu at the top: Welcome!, Introduction, Networking, Company presentation, Job search, Working globally, and Pro. Below the menu, there are sections for 'UPCOMING EVENTS' and 'RECENT ACTIVITY'. The 'UPCOMING EVENTS' section lists two online meetings in February 2020. The 'RECENT ACTIVITY' section shows an activity report from January 1, 2020. On the right side, there is a circular image of a globe and a text block describing the challenges of cross-cultural communication and collaboration. Below this, there are several activity links and instructions for an online meeting.

The screenshot shows a Moodle course page with a navigation menu at the top: Home, My courses, English for work LITA19V, Welcome!, and Introduction to the course: start here!. Below the menu, there are sections for 'LATEST' and 'COMPLETION PROGRESS'. The 'LATEST' section shows a list of course activities with dates and titles. The 'COMPLETION PROGRESS' section shows a progress bar and a list of activities. On the right side, there is a 'Rolling 1. Online meetings: Experiences' section with a list of activities and a 'Launch Polling' button. Below this, there is a 'Watch three videos from Techexploration channel' section with a list of activities and a 'Launch Polling' button.

The screenshot shows a Moodle course page with a navigation menu at the top: Home, My courses, English for work LITA19V, Welcome!, and Introduction to the course: start here!. Below the menu, there is a section titled 'Introduction to the course: start here!' with a list of activities and a 'Return to: Welcome!' button. The activities include: 'You will work mostly individually.', 'You will interact with other students during online meetings organized by the teacher.', and 'You will also write a group essay in the Working globally section, where you will collaborate with 4-5 other students.' Below this, there is a section titled 'Can you complete the course individually, avoiding any communication with other'.

Opetajilla on digitaalisia välineitä moneen lähtöön, miten niitä voitaisiin hyödyntää tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaammin opetuksessa ja oppimisessa?

Opetus ajantasalle

Digittekstit hyötykäyttöön

Kouluissa ja etenkin korkeakouluissa tekstitaidoissa painotetaan edelleen hyvin perinteisiä tekstityyppejä, vaikka arjessa ja työelämässä tarvittavien tekstien lajikirjo on laajentunut huomattavasti. Perinteisten referaattien, kommenttien, virkatekstien ja asiakirjojen rinnalle pitäisi opetuksenkin tuoda uusia, digitaalisia tekstimuotoja, verkkoon sopivia ja sosiaalisesti jaettuja tekstejä. Digittekstit tuovat kirjalliseen viestintään aivan uudenlaista luovuutta ja ennen kaikkea sosiaalisuutta, mikä on opiskelijoita motivoivaa. Digitaalisen ajan tekstityypit olisi hyvä ottaa opetuksessa ja tehtävännäköisissä huomioon myös korkeakoulutuksessa.

Kun puhutaan uudesta kirjoittamisesta (new writing) tarkoitetaan yleensä kirjoittamisen ja tekstien julkaisun teknistä muutosta. Uusi kirjoittaminen on myös luonut uusia tekstityyppejä ja perinteisestä kirjoittamisesta poikkeavia rakenteita, ottanut haltuun uusia julkaisualustoja ja rikkonut perinteisten tekstien lineaarisuuden tuomalla esimerkiksi videoita ja linkityksiä tekstiin.

Multimodaalinen digitaalinen teksti vaatii kirjoittajaltaan uusia taitoja, tekniikan ja erilaisten sovellusten hallitsemista ja yhtä lailla visuaalista hahmotus-

kykyä. Useat tutkijat ovatkin sitä mieltä, että uusi kirjoittaminen on ensisijaisesti sosiaalinen taito, sillä se on osa osallistuvaa toimintakulttuuria (Kallionpää 2014).

Digittekstit tuovat kirjalliseen viestintään aivan uudenlaista luovuutta ja ennen kaikkea sosiaalisuutta

Kallionpään (2014) mukaan traditio-naalisen kirjoitustaidon hallitseminen on myös digitaalisen kirjoitustaidon perusta, itse asiassa asiakirjoittaminen ja luova kirjoittaminen kohtaavat uudessa kirjoittamisessa monella tapaa. Uusi kirjoittaminen ei tarkoita pelkkää teknologian ja esimerkiksi sosiaalisen median hyödyntämistä kirjoittamisessa, vaan esimerkiksi uusien tekstilajien ja alustojen hallintaa, sekä kommunikointi-, vuorovaikutus- ja lukutaitoja. Multimodaalisuus voi antaa asianteille moniulotteisuutta, esteettisyyttä ja visuaalisuutta, sekä mahdollistaa tekstien jaettavuuden ja näin laajentaa lukijakuntaa.

Mediaympäristöissä kirjoittamiseen liittyy myös haasteita. Online-kirjoittaminen vaatii samanaikaisesti sekä nopeaa reagoitua että tarkkaa harkintaa. Sosiaalinen media ja nopeasti päivittyvät sisällöt vaikeuttavat keskittymistä eivätkä kannusta pitkäjänteiseen sisällön tuottamiseen. Lisäksi uusien tekstien lukijakuntaa on aikaisempaa vaikeampi hahmottaa, ja palautteen antaminen ja saaminen on aika lailla hallitsematonta. Moni ajattelee, että niin sanottu net-tisukupolvi hallitsee automaattisesti uuden kirjoittamisen luku- ja kirjoitustaidot, joita he käyttävät sujuvasti vapaa-ajallaan. Useiden tutkimusten mukaan se ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä sosiaalisiin yhteisöihin liittyvät toimintakulttuurit muuttuvat jatkuvasti. Muutosta tapahtuu sekä tekstin tuottamisen käytännöissä että tekstilajeissa, jotka syntyvät ja kuolevat teknologian muutosten mukana.

Multimodaalisuus voi antaa asianteille moniulotteisuutta, esteettisyyttä ja visuaalisuutta, sekä mahdollistaa tekstien jaettavuuden

Verkojulkaisemisen hallitseminen vaatii monenlaista osaamista ja sillä voi esimerkiksi olla monenlaisia vaikutuksia julkaisijan elämään. Toisaalta, joillekin julkisesta kirjoittamisesta on tullut vahva identiteetin rakentamisen väline. Julkaisuprosessin vaikutusten ymmärtäminen onkin tärkeää, lisäksi on syytä tuntea nettijulkaisemisen etiketti.

Joillekin julkisesta kirjoittamisesta on tullut vahva identiteetin rakentamisen väline

Kallionpään (2014) mukaan suomalainen koulujärjestelmä on reagoanut hitaasti kirjoittamisessa tapahtuneeseen muutokseen. Kouluissa keskitytään edelleen pitkälti yksin tuotettaviin, perinteisiin tekstilajeihin. Mediaympäristöjen, verkko-oppimisalustojen ja vuorovaikutteisten alustojen käyttö kuitenkin kasvaa jatkuvasti. Muutos vaatii ajankohtaisen teknologian lisäksi hyvää asennetta opettajilta.

Mitä, jos esimerkiksi kommentoivan referaattien rinnalle nostettaisiin videot, blogit, multimediaaliset tekstit, jossa on tekstin sisällä linkityksiä aihetta tukeville ja laajentaville sivustoille, oli

kyse sitten kuvagallerioista, tutkijoiden blogeista, keskustelupalstoista, peleistä tai livestriimeistä. Mielestäni opettajien tehtävä on muuttaa koulutusta siihen suuntaan, johon maailma on menossa ja jota tulevat sukupolvet tarvitsevat.

Texti ja kuva: Katja Remsu

Innostu kirjoittamaan!

SKOotteri ilmestyy tänä vuonna neljä kertaa, tämän maaliskuun lehden lisäksi lehti ilmestyy kesäkuussa, syyskuussa ja marraskuussa. Juttujen merkkimäärä on 2000-4000, lisäksi voi käyttää faktalaatikkoja, faktan merkkimäärä on 600-1000. Aiheeseen liittyviä kuvia voit ottaa kameralla tai kännykällä. Lähetä mahdolliset kysymykset ja ennen kaikkea juttusi sähköpostilla katja.remsu@lab.fi

Muistathan, että ammattilehteen kirjoitettu juttu kelpaa julkaisuksi oppilaitosten julkaisutietokantaan.

Venäjää – aloitetaan sanoista ja fraaseista

Kyrilliset aakkoset opettelemalla voi löytää jo hyvän supermarketin.

LAB-ammattikorkeakoulussa on pohdittu kielen opettamista opiskeltavan alan sanasto ja käytännön tilanteet edellä. Toisin sanoen opiskelijat laajentaisivat sanavarastoaan ammatiosaamisen osalta. Yksi tällaista opetuskokeilua tukeva asia on se, että ammattikorkeakoulussa tavoitteena on oppia vierasta kieltä tulevaa ammattia ajatellen. Tavoitteena olisi tukea opiskelijan ammatillista kasvua – ei tehdä hänestä lingvistiikan asiantuntijaa.

LAB-ammattikorkeakoulun lehtori Tarja Kovalev kertoo, kuinka hän on kokeillut niin sanottua kieliopitonta opettamista Tullissa. Kurssi suunniteltiin yhdessä Tullin kanssa ja käytännön kielen opetus oli toimeksiantajan toive kurssin sisällöstä. Lähtökohta oli se, että tullimiehen pitää osata sanoa venäjäksi esimerkiksi "avaisitteko takakontin",

vähemmän kiinnostavaa on se, minkä sukuinen takakontti sanana on.

"En väitä, etteikö kielioppia pitäisi opettaa, mutta Tullin kurssi onnistui hyvin ilman muodollista kielenoppimista. Olin translitteroinut materiaaleja, joten ääntäminen tai lukeminen eivät tuottaneet vaikeuksia. Kurssi oli 26 tunnin pituinen, eivätkä kaikki oppineet lukemaan tuona aikana kyrillisiä kirjaimia, mutta kaikki oppivat puhumaan niin sanottua tullivenäjää", Kovalev kertoo.

Kovalev toteaa, että saman voisi toteuttaa esimerkiksi ammattikouluissa ja ammattikorkeakouluissa niin, että osassa kursseja painopiste olisi puhutussa kielessä. Tällä voisi saada lisää kielten opiskelijoita myös niistä, jotka jo osaavat vähän alkeita tai vierastavat muodollista kielenoppimista tai kielioppia. Tarjolla voisi olla esimerkiksi asiakaspalveluvenäjää liiketalouden, kaupan sekä hotelli-

ja ravintola-alan opiskelijoille, hoitoalan venäjää ja rakennusalan venäjää.

Käytännön kielen kurssi ammattikorkeakoulussa voisi sisältää esimerkiksi kirjaimet ja numerot, puheharjoitukset luokassa ja simulaatioharjoitukset esimerkiksi hoitoalalla tai rakennusalalla. Myös uusia opetusmenetelmiä voisi kehitellä, esimerkiksi pelillisyyttä tuntuu kiehtovan niin nuoria kuin aikuisiakin. Kurssilla ei myöskään olisi tenttiä tai koetta, vaan esimerkiksi escape room -henkinen lopputestaus tai joku muu vaihtoehtoinen tapa.

Materiaali ja tehtävät kurssille olisi hyvä suunnitella yhteistyössä alan ihmisten kanssa. Näin materiaalista tulisi autenttista. Kursseja ja ryhmiä pitäisi suunnitella myös esimerkiksi etänä tai verkossa suoritettaviksi, etenkin jatkokurssit. Sähköistä materiaalia olisi helpo jakaa, muokata ja räätälöidä. Tällaisia

Irkutskilaisella torilla pystyy tinkimään, jos osaa numerot ja muistaa ruplan kurssin.

kurssija olisi mahdollista myös kaupata ulkopuolisille.

Varmasti kaikki ovat samaa mieltä, että kielitaidon kehitys loppuu, jos ei ymmärrä kieliopista mitään. Esimerkiksi keskusteluoppaan avulla pystyy opettelemaan sanoja ja fraaseja, mutta jos ei muista koko lausetta, ei pysty muodostamaan sitä, koska ei tiedä, miten substantiivit ja verbit taipuvat. Kielioppikirjan avulla oppii, miten kielisäännöt toimivat, minkä ansiosta pystyy käyttämään uusia sanoja oikein. Mutta ongelma on se, ettei kehitys edes ala, jos opiskelijat eivät valitse vapaaehtoisia kieliopintoja.

"Lempiesimerkkini on Suomen Tullista. Tullimies toistaa samat fraasit päi-

västä toiseen ja vuodesta toiseen, eikä hänen kielensä tarvitse kehittyä siitä yhtään mihinkään – ellei hän itse ajattele, että olisi mukavaa oppia lisää. Näin kävi myös minun kurssillani. Osa tyytyi saavuttamaansa tasoon ja osa halusi opiskella lisää. Riippuu siis opiskelijan

tarpeesta, millä tasolla tai mille tasolle kieltä opiskellaan", Kovalev toteaa.

Teksti: Tarja Kovalev ja Katja Remsu
Kuvat: Katja Remsu

Nälkä ja kassatäti opettivat venäjän tärkeimmät sanat

Päätin 90-luvun puolivälissä lähteä Petroskoihin, kun Tampereen yliopisto tarjosi mahdollisuutta työharjoitteluun Venäjän tele-radioyhtiön kansalliskielten toimituksessa. Varsinainen tehtäväni oli työskennellä suomen kielisessä toimituksessa kielenhuoltajana. Karjalassa vähemmistökielet olivat Neuvostoliiton aikana jämähtäneet paikalleen, sanoista oli pulaa, nykyaikaa ei osattu äidinkiellällä selittää. Moni uusi sana johdettiin venäjältä.

Matka ei ollut kilometreissä pitkä, mutta kaikessa muussa melkoinen. Laskeuduin Petroskoin lentokentälle, joka oli betonilaatoista koostettu. Kenttävirkillijalla oli puolikkaan jäätelökioskin kokoinen koppi. Papereita sinne syötettiin valtavasti ja paljon niitä sain vastalahjaksikin. Vastaanottajana oli Teleradioyhtiön suomenkielisen tuotannon vastaava Reino Rugojev. Meistä tuli hyvät ystävät. Muutin perheen kirjastoon, istutin lapsia potalle ja harjasin heidän hiuksistaan takut pois. Sen ansiosta sain hämmästyttävän sosiaalisen verkoston.

Muutamassa viikossa olin oppinut kirjaimet ja tärkeimmät käytöstävät, ymmärsin ehkä vähän venäläistä huumoria ja olin saanut tuttuja, joita tervehtiä. Lainasin kaverin vauvaa, jotta pääsin jonojen ohitse. En kiroillut sitä, ettei suihkusta tullut kuin satunnaisesti lämmintä vettä, sillä minulla oli isompi ongelma, jatkuva nälkä. Kauppaiskin takaa ei saanut ruokaa ilman sanoja ja tuhansissa liikkuvien numeroiden osaamista. Ymmärsin, että en selviä, ellen opi kieltä.

Sanasta kak (miten) tuli minulle hyvin rakas. Sitä toistin, kun pyysin ihmisiä sanoittamaan ympäristöäni ja tarpeitani. Kaupassa osoitin leipätiskillä leipää ja kysyin kak, kassatädille näytin leipätiskin myyjän antamaa pikkulappua, jossa oli leivän hinta, 1720 ruplaa, ja kysyin kak, ja kassatäti kärsivällisesti korjasi ääntämistäni ja lopulta hymyili(!), läpsäytti kädet yhteen ja huokaisi pravilno (oikein). Pikkuhiljaa ässät ja aat ja oot asettuivat suussani paikoilleen. Pikkuhiljaa sanavarastoni kasvoi, tavasin kylttejä ja lehden tekstejä, kuuntelin ihmisiä pää kallellaan. Katsoin Pulp Fictionia särisevältä tv-ruudulta, toistin dubattuja sanoja.

Kasvava sanavarastoni alkoi hengissä selviämisen lisäksi mahdollistaa ihmisuhteita ja reiviirin laajenemisen. Opin ymmärtämään anekdootteja, tarkkailin, miten tilanteissa piti käyttäytyä, havainnoin hierarkioita, tapoja ja ihmisuhteiden monimutkaisuutta. Puhuin välittämättä siitä, että moni asia meni väärin, että en osannut puhua ilman mutkia. Sain kuitenkin aina selvitettyä asiani, koska venäläisessä kulttuurissa ihmisille on aikaa. Opin venäjää, venäläisyyttä ja Venäjää toisella tavalla kuin ihminen, joka on opiskellut kieltä systemaattisesti. Opin kuin pieni lapsi, ensin äänneet ja ilmeet ja painot ja hiljaisuudet, sitten aloin kuulla tuttuja sanoja, ymmärtää merkityksiä ja kulttuuria. Mutta kielen oppimisessa tulee myös hetki, jolloin on tartuttava kielioppiin, koska kielen oppimisessa todellakin tulee piste, jonka jälkeen ei ilman sääntöjä voi oikein edetä. Sitten oppiminen alkaa olla tahtokysymys, ei elämisen ehto.

Teksti ja kuva: Katja Remsu

Noviisi vai ekspertti?

Tällä ajatuksella lähdin SkillsFinlandin lähettämänä lajieksperttinä tammikuussa Wieniin suunnittelemaan uutta retail sales -lajia EuroSkills-kilpailuihin ensi syksyksi. Kansallisissa kilpailuissa (Suomessa Taitaja-kisat) ympäri Eurooppaa asiakaspalvelun ja myynnin laji on aina järjestetty, mutta tänä vuonna siitä mitellään ensimmäistä kertaa kansainvälisellä tasolla.

Meitä oli kokoontunut Itävallan kaupakamariin yhteensä 10 WorldSkills Europan lajieksperttiä ja muuta asiantuntijaa määrittämään lajikuvaukset ja taitotasovaatimukset. Taitovaatimusten pohjalta aletaan suunnitella verkkoalustalla Skillsin arviointirakennetta ja kilpailutehtäviä.

Sain huomata, että hyvä ennakkovalmistautuminen kannatti. Perusasiat kansainvälisestä Skills-toiminnasta olin

ottanut haltuun Suomen hyvän valmennusjärjestelmän ja asiantuntevien kollegoiden avustuksella. Suurin osa heistä on muuten SKO:n jäseniä, myynnin kilpailusta kun puhutaan! Suomessa on korkea taso kilpailutoiminnan suunnittelussa ja asioiden hallinnassa. Parin päivän aikana kävi selväksi, että asiantuntevasta on pöydässä niin paljon, että voimme nimittää itseämme eksperteiksi hyvällä omallatunnolla.

Suomessa tutkinnon perusteet pohjautuvat ammattitaitovaatimuksiin ja työssäoppimisen yhteydessä annettaviin näyttöihin, prosessien osaamiseen. Tästä syystä Taitaja-toiminta sopii luontaiseksi osaksi osaavimpien opiskelijoiden opintopolkua. Näin ei kuitenkaan välttämättä ole kaikissa muissa maissa, joissa oppiminen saattaa perustua edelleen paljolti koulussa oppimiseen,

eivätkä opetus suunnitelmiaan aina ole edes valtakunnallisia. Suomen ammatillinen koulutusjärjestelmä verrattuna moneen muuhun maahan on tosi edistynyt, vaikka jokainen muutos ei aina kaikkia välttämättä aluksi innostaakaan. Teoria ja käytäntö ovat aina kaksi eri asiaa, kuten olemme ympäri maata koulutusleikkausten kurimuksessa saaneet karvaasti huomata.

Maaliskuussa lajien pääekspertit ja varapääekspertit kokoontuvat valmistelukokoukseen kilpailupaikalle Grazin messukeskukseen, jossa kaikkien lajien arviointirakenteet lyödään loppuun. Kilpailutehtävät suunnitellaan valmiiksi ja julkistetaan toukokuussa. Uskon, että Itävallan Grazissa saamme syksyksi hienon uuden lajin EuroSkills-perheeseen. Jo oli aikakin, sillä kaupankäynti on ollut antiikin ajoista asti väylä ihmisten

ja kulttuurien kohtaamiseen. Kaupankäynnistä löytyy luontaisesti aina myös kilpailuasetelma.

Suomea kilpailun retail sales -lajissa edustaa Siiri Simpanen Omniasta lähivalmentajanaan hänen oman oppilaitoksensa liiketoiminnan opettaja Juha Jokinen.

Teksti ja kuvat: Konsta Ojanen, liiketoiminnan lehtori, WinNova

Kirjoittaja on EuroSkills2020-kilpailun lajin retail sales -varapääekspertti, jonka tehtävänä on osallistua lajin ja kilpailutehtävien suunnitteluun sekä toimia osana Suomen ammattimaajoukkueen valmennustimiä.

EuroSkills on joka toinen vuosi järjestettävä ammattitaidon EM-kilpailu.

- Syyskuussa 2020 kilpailu järjestetään Grazissa, Itävallassa.
- Kilpailussa mitellään yhteensä 45 lajissa, jotka perustuvat ammatillisen koulutuksen aloihin.
- Noin 650 ammattinsa parasta nuorta ympäri Euroopan osallistuu kilpailuun.
- Suomen maajoukkueessa on tänä vuonna 24 kilpailijaa 22 lajissa.
- Suomen edustajat valitaan lajikohtaisissa karsinnoissa. Valituiksi tulleilla on yleensä kilpailukokemusta Suomen Taitaja-kisoista ja muista ammattitaitokilpailuista.
- Kilpailijoiden lisäksi Suomea edustavat lajiekspertit, jotka toimivat lajien asiantuntijoina ja kilpailun tuomaristossa.

Elintarvikevienti – uramahdollisuus osaaville nuorille

Elintarviketrendit suosivat turvallisia ja terveellisiä suomalaisia elintarvikkeita. Suomalaisten tuotteiden kilpailukyky perustuu innovatiivisiin, lisäarvoa sisältäviin sekä puhtaisiin ja turvallisiin tuotteisiin. Eri maissa ollaan kiinnostuneita suomalaisista funktionaalisista ja terveyttä edistävästä tuotteista, laktoosittomista ja gluteenittomista tuotteista, marja-

viljatuotteista, antibioottivapaista liha-

tuotteista ja korkealaatuisista alkoholi-

tuotteista. (Jansik 2015; Wrang 2019.)

Koulutuspiloteista käytäntöön

MMM:n osarahoittamassa Elintarvikeviennin osaa- ja -hankkeessa (2018–2019) pilotoitiin kaksi elintarvikeviennin koulutuskokonaisuutta (30 op), jotka toteutettiin Mikkelissä ja Oulussa. Hankkeen toteuttivat Kaakkois-Suomen, Haaga-Helian, Karelian ja Oulun ammattikorkeakoulut. Vientikoulutus suunnattiin ensisijaisesti henkilöille, joilla on soveltuva amk-tasoinen tutkinto tai vankkaa kokemusta

Ruokaa Suomesta

Food from Finland -ohjelma auttaa suomalaisia elintarvikealan yrityksiä pääsemään kansainvälisille elintarvikemarkkinoille hyödyntäen uutta innovaatio- ja liiketoimintaosaamista sekä alan kilpailukykyä tukevaa tutkimusta. Tarkoitus on kaksinkertaistaa suomalaisen elintarvikeviennin arvo vuoteen 2025 mennessä. (Food from Finland 2019.) Vuodelle 2020 elintarvikeviennin tavoite on 1,9 mrd € (Lehtovuori 2019).

Suomessa useat tahot, kuten Business Finland, ELY-keskukset, oppilaitokset ja alueelliset kehitysyritykset, tarjoavat tukea yritysten kansainvälistymiseen, ja rahallisen tuen lisäksi saatavilla on asiantuntijapalveluita. (Lappi-KaiPIO 2019, 42.) Valtion panostaminen elintarviketalouteen ja viennin edistämiseen näkyy myös uusimmassa hallitusohjelmassa (Hallitusohjelma 2019, 124).

Suunta maailmalle

Elintarvikeviennin Osaa- ja -koulutukseen osallistui Haaga-Helian tradenomiopiskelija Harri Einämö, joka Mikkelin Heinäsaaren perustamassaan yrityksessä tuottaa herkuja, jotka kunnioittavat perinteitä ja isoäidin osaamista. Heinäsaaren Tila keskittyy varsinkin kasvispohjaisiin hilloihin, mehuihin ja ruuan lisukkeisiin. Tuotteet ovat syntyneet elintarvikealalla hankitun kokemuksen ja kokeilujen myötä. Tuotteiden raaka-aineet kasvavat Suomen luonnossa, puhtaassa maaperässä ja puhtaan veden äärellä. Yrittäjä suuntaa katseen kauas arktisen alueen tarinaa kertomalla ja yhteistyössä muiden suomalaisten yrittäjien kanssa.

Harri Einämö kunnioittaa tuotteissaan perinteitä ja isoäidin osaamista.

elintarvikealalta ja jotka toimivat elintarvikealan kasvuhakuisissa pk-yrityksissä. Lisäksi koulutukseen hakeutui tki-, koulutus- ja neuvontasektoreilla työskenteleviä henkilöitä. Koulutuksen suoritti 31 opiskelijaa.

Koulutuksen aikana osallistujat tekivät henkilökohtaisen kehittämistehtävän, joka pohjautui oman yrityksen, työnantajayrityksen tai jonkin muun toimeksiantajan viennin kehittämistarpeisiin. Kaikkiaan kehittämistehtävä tehtiin 23 yritykselle. Kehittämistehtävissä pohdittiin tuotteistamista, messuosallistumista, markkinointia ja myyntiä erilaisille markkinoille sekä selvitettiin, minkälaisia määräyksiä tavoitemarkkinoilla on oman yrityksen tuotteille. Osa halusi kehittää omaa vientiosaamistaan, jotta voisi mahdollisesti perustaa oman yrityksen auttamaan pk-yrityksiä viennin aloittamisessa.

Lisää vientiosaajia

Koulutus jatkuu Elintarvikeviennin osaminen kasvuun -hankkeessa, jonka toteuttavat Kaakkois-Suomen, Haaga-Helian, Lapin ja Oulun ammattikorkeakoulut. Hankkeessa toteutetaan kaksi opiskelijalle, jo valmistuneille, alan vaihtajille ja muille elintarvikealasta kiinnostuneille suunnattua koulutusta (30 op). Ensimmäinen toteutus alkaa Helsingissä maaliskuussa 2020 ja toinen Rovaniemellä syksyllä 2020. Tavoitteena on kouluttaa 40 uutta vientiosaajaa elintarvikealan yrityksiin ja tukiorganisaatioihin. Koulutus on ilmainen kokonaisuus, jonka avulla halutaan innostaa nuoria elintarvikeviennin osaaajiksi.

Elintarvikeviennin osaa- ja -koulutuksessa Suomessa lähes 38 000 henkilöä, ja välillisesti ruokaketju työllistää noin 340 000 henkeä. Vain noin 15 prosenttia elintarvikeviennin osaa- ja -koulutuksesta menee vientiin,

mutta kansainvälistyminen on vahvistumassa. Yhtenä syynä elintarvikealan vaatimattomaan vientiin pidetään kansainvälisen myynti- ja markkinointiosaamisen puutetta. (Hyrylä 2019, 18, 30; Knuutila ja Vatanen 2017.)

Elintarvikeviennin kasvu on kiinni asenteista, taustatuesta ja osaamisesta. Suomen elintarvikeviennin osaa- ja -koulutuksen avulla on mahdollista lisätä kansainvälisen myynnin ja markkinoinnin osaaajia (Jansik 2014, 48). Perinteisen liiketoimintaosaamisen lisäksi tarvitaan teknologiaosaamista, strategista tieto- ja verkosto-osaamista, kiertotalousosaamista, asiakaslähtöistä tuotekehitysosaamista, kansainvälistä monikanavaosaamista ja vastuu- ja turvallisuusosaamista (Vepsäläinen 2016).

Teksti: Tarja Römer-Paakkanen, MMT, dosentti, yliopettaja, Haaga-Helia amk
Kuva: Kim Öhman

Opiskelijaliikkuvuus lisääntyy Suomessa – korkeakoulut solmivat sopimuksen tulevaisuuden yhteistyöstä

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rehtorit ovat allekirjoittaneet puitesopimuksen, jossa linjataan tulevaisuuden opetusyhteistyötä. Sopimus kietoo yhteen uusien toimintatapojen periaatteet, joiden ansiosta opiskelijat pystyvät entistä yksilöllisemmin kokoamaan opintoja eri korkeakoulujen tarjonnasta. Opetusyhteistyötä koskevaa hallinnointia on uudessa mallissa suoraviivaistettu hyödyntämällä lainsäädäntöön tehtyjä muutoksia.

Päällekkäisyys vähenee, yhteisöllisyys lisääntyy
Sopimuksen ansiosta opiskelija pystyy jatkossa suorittamaan opintoja toisessa korkeakoulussa aiempaa joustavammin. Nyt alkava sopimus merkitsee myös sitä, että korkeakoulut kartoittavat jo olemassa olevat yhteistyöverkostot ja uudistavat toimintatapansa yhteistyösopimuksen tavoitteiden mukaisiksi.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen varapuheenjohtaja, rehtori Riitta Konkolan mukaan yhteistyö lisää opiskelijoiden mahdollisuuksia saada omien tulevaisuudensuunnitelmiansa

mukaista koulutusta ja osaamista. Yhteiskunnan kannalta yhteistyö merkitsee päällekkäisyyksien vähentymistä. Resursseja vapautuu myös koulutuksen kehittämiseen.

– Ristiinopiskelumahdollisuuksien lisääntyminen joustavoittaa opiskelua. Lisäksi se kannustaa korkeakouluja verkostomaiseen yhteistyöhön, työelämälähtöiseen ja tutkimusperustaiseen pedagogiseen kehittämiseen ja yhteisölliseen oppimateriaalin tuottamiseen, kertoo Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifin opetusvararehtorikokousten puheenjohtaja Helka-Liisa Hentilä.

Opintohallinnon tiedot kulkevat automaattisesti

Opiskelijaliikkuvuuden edistämiseksi on luotu myös kansallinen ristiinopiskelun tiedonvälityspalvelu. Järjestelmätuen ansiosta korkeakoulut kykenevät laajentamaan opetusyhteistyötä ja hallitsemaan suurempia opiskelijamääriä. Järjestelmän käyttö alkaa tänä vuonna, kun korkeakoulut alkavat kiinnittää omia tietojärjestelmiään yhteiseen palveluun.

Ristiinopiskelun työvälineisiin kuuluu myös sähköinen Exam-tenttijärjestelmä, joka vapauttaa opiskelijat tenttiajan ja -paikan vaatimuksista. Exam-tenttievierailun käytäntöjen suuntaviivat on hahmoteltu yhteistyösopimuksessa, jonka ansiosta tenttievierailumahdollisuudet laajentuvat.

Ristiinopiskelupalvelun rakentamista on koordinoitunut opetusministeriön rahoittama kehittämishanke. Sitä johtaa Tampereen yliopisto, ja sen projektiryhmään kuuluu jäseniä Suomen eri korkeakouluista. Uusien toimintatapojen ja palvelujen kehittämisessä tärkeitä ovat ristiinopiskelun pilotit, jotka edustavat yliopistoja ja ammattikorkeakouluja eri puolilta Suomea.

Pehmeä lasku moduuliajatteluun

Ristiinopiskelujärjestelmä hyödyttää eritoten ohjaavia opettajia. Opiskelijalle pystytään kokoamaan usean oppilaitoksen tarjonnasta optimaalinen opintopolku. Tutkinto kyetään suorittamaan myös entistä lyhyemmässä ajassa, esimerkiksi valmistumisen kannalta kriittinen opintojakso voidaan suorittaa vieraassa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa, jos oma oppilaitos toteuttaa sitä harvoin. Yhtälö toimii myös toisin päin: harvinaisten aineiden opettajille avautuu lisää työmahdollisuuksia.

Opiskelijaliikkuvuus oppilaitosten välillä lisää myös opettajien yhteis-

työmahdollisuuksia. Kustannuksia pystytään säästämään ja toimintaa tehostamaan työnjaolla, joka ulottuu opiskelijoiden suoritusten arviointiin saakka. Kunhan tietoturvajärjestelmät kehittyvät hyväksyttävälle tasolle, opiskelijatietojen siirto onnistuu myös valtioiden rajojen yli, jolloin pedagogien kansainvälinen yhteistyö tulee mahdolliseksi.

Opettajat saavat ristiinopiskelujärjestelmästä myös hyödyllistä kokemusta oppimistoiminnan uudesta moduuliajattelusta, joka on osa opetusministeriön julkistamaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen Visio 2030 -ohjelmaa. Opintoja suoritetaan jatkossa entistä enemmän moduuleissa, joista opiskelijat valitsevat itselleen hyödyllisimmät kokonaisuudet. Liikkuvuus lisääntyy niin koulutusastei-

den kuin eri opintomuotojen välillä. Valinnanvapauden ja joustavuuden ansiosta opetustarjonta pystyy vastaamaan nopeammin uuteen ja muuttuvaan kysyntään työmarkkinoilla.

Ristiinopiskelun kehittäminen -hankkeen sivusto tarjoaa runsaasti tietoa yhteisestä palvelusta: <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pagelid=29753817>

Teksti: Petri Silmälä, Metropolia ammattikorkeakoulu

Kuva: StockSnap, Pixabay, CCO

Millaisia kesäsuunnitelmia?

Ota huomioon SKO:n jäsenten loistoedut

Kun koronan aiheuttama poikkeustilanne helpottaa, kannattaa kysellä SKO:n ja OAJ:n lomaviikoista. Vapaita tai peruuntuneita viikkoja voi katsella jatkuvasti ja lisäksi hyödyntää lomalla Holiday Clubin -50 % äkkilähtöhinnat sekä Scandic ja Sokos-hotellien liittohinnat, kuten myös Tallink Siljan ja Eckerö Linen edut. Tarkemmat tiedot näiden etujen käyttöön näet OAJ:n nettisivuilta.

Matkalle lasten kanssa? Superparkiin, Sealifeen ja kansallissgallerian museoihin pääset jäsenkorttia vilauttamalla alennettuun hintaan. Hertziltä saat -15 % autonvuokrasta tai vaikka liikkuisitkin omalla kulkupelillä, polttonesteestä St1- ja Shell-asetat ympäri Suomen tarjoavat alennusta. Liikua voi myös kunnan vuoksi, nappaa Elixian jäsenyyden alennusta.

Haluatko lomalla lukea? Kirjoista sekä Sanoman ja Otavamedian lehtitilauksista saat reilun alennuksen. Jos ikänäkö painaa niin, ettei lukeakaan näe, ei hätää! Instrumentarium ja Nissen tarjoavat jäsenille 25 prosentin alennuksen normaalihintaisista silmälasista. Jäsenenä saat veloitusetta myös optikon tekemän näöntarkastuksen ja silmälasimääräyksen. Kesällä on aikaa tarkistuttaa myös hampaat, Oralilta puoleen hintaan!

Muista aina myös Akavan yhteinen Memberplus.fi-etusivusto. Kymmeniin aktiviteetteihin ja verkkokaappoihin löydät etukoodin, joilla voit säästää sievoisen summan ja saada lomaasi hieman enemmän.

Teetpä jäsenhintaan mitä tahansa, nauti kesälomastasi, poikkeusoloissakin. Sinut on liiton puolesta vakuutettu Turvassa.

Nukumme huonommin kuin koskaan

Uni ja unettomuus herättävät runsaasti kysymyksiä ympäri maailmaa. Nukkumisesta ja nukkumisen tutkimisesta on tullut päivittäinen keskustelunaihe. Eikä ihme. Uni vaikuttaa terveyteemme enemmän kuin haluamme uskoa. Unihäiriöt ovat jo kansansairaus: nukumme vähemmän ja huonommin kuin koskaan.

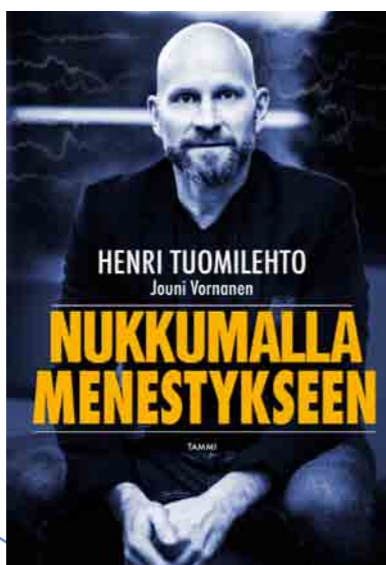
Unilääkäri, dosentti Henri Tuomilehdolta on ilmestynyt kauan odotettu kirja *Nukkumalla menestykseen*. Tuomilehto on 15 vuoden ajan tutkinut unta. Hänen mielestään ihminen voi parantaa nukkumistaan ja jopa unihäiriöitä. Terveelliset elämäntavat ovat kulmakivet myös hyvän unen rakentamisessa. Sen Tuomilehto on todistanut tutkimuksissaan.

– Puhutaan vakavista asioista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan joka viides suomalainen kärsii pitkäaikaisesta uniongel-
masta. Yli 300 000 ihmistä käyttää säännöllisesti unilääkkeitä. Puolet aikuisista kokee olevansa väsynyt arkisin. Ongelma on myös maailman yleisin, mutta kyseenalainen unilääke: alkoholi, Tuomilehto muistuttaa.

Miksi nukumme huonommin kuin koskaan? Tuomilehto näkee, että epäilemättä kehittyneestä teknologiasta on tullut yksi syy viimeisten vuosikymmenien aikana. Ihminen on lähempänä luolamiestä kuin robot-

tia. Aivot raskuttavat jatkuvasti kuumana, vaikka luova työelämä vaatisi levänneitä aivoja.

– Mitkä ovat unen perustehtävät? Ne ovat energian tuottaminen, muistin vahvistaminen, oppimisen ja aineen-

Henri Tuomilehto

- Yksi harvoista lääkäreistä, joka päätyönään hoitaa unihäiriöpotilaita.
- On sparrannut satoja huippu-urheilijoita parempaan palautumiseen.
- On ohjannut lukuisia yrityksiä edistämällä jaksamista ja työkykyä laadukkaana unen avulla.
- Lääketieteen dosentti, Itä-Suomen yliopisto, 2009.
- Unilääketieteen erityispätevyys ja eurooppalainen unilääketieteen pätevyys.
- Kuopion yliopistollinen sairaala, Montrealin yliopistosairaala, Uniklinikka Oivauni, Coronaria Uniklinikka.
- Teos *Nukkumalla menestykseen* (Tammi 2019) yhdessä Jouni Vornasen kanssa. Teos valittiin Fit-lehden lukijäänestyksessä vuoden hyvinvointikirjaksi.

vaihdunnan säätely. Jos uni ei niitä vahvista, ihmisen on hankala pysyä terveenä, menestyä tai edes pärjätä arjessa, Tuomilehto muistuttaa.

Jatkuvan univajeen seuraukset vaikuttavat koko elimistöön, paino voi nousta, aikuisiän diabetes voi kehittyä, lisäksi sydän- ja verisuonisairauksien riski kasvaa.

Unilääkäri painottaa, että nukkuminen on ominaisuus.

– Kirjassa haluan tuoda esille sen tosiasian, että jokainen pystyy kehittämään ja vahvistamaan nukkumistaan, jos haluaa. Terveelliset elämäntavat ovat kulmakivi myös hyvän unen rakentamisessa, sen olen tutkimuksissani osoittanut. *Nukkumalla menestykseen* -kirjaan on koottu kaikki vinkit 15 vuoden ajalta. Ne perustuvat tutkimuksiin ja käytännön työhön.

Tuomilehdon vastaanotolla on käynyt tuhansia potilaita ja hän on työskennellyt satojen yritysten kanssa kohti parempaa jaksamista ja työkykyä. Tällä hetkellä hän työskentelee muun muassa NHL-joukkue Columbus Blue Jacketsin, Oulun Kärppien, Vammalan Lentopallon ja Suomen Olympiakomitean uniasiantuntijana.

Teksti: Jouni Vornanen
Kuva: Tomi Rehell/Tammi

Lähteet

Opettajat kehittivät sovelluksen työnsä tueksi (sivut 6–7)

Töytäri, A. 2019. Näkökulmia ammatikorkeakouluopettajan oppimiseen ja osaamishaasteisiin. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. Väitöskirja.

Kauppinen, R., Lagstedt, A., and Lindstedt, J. 2019. "Expert-Oriented Digitalization of University Processes," in *The 4th International Symposium on Emerging Technologies for Education, SETE 2019*.

Painotetaanko opetuksessa oikeanlaisia tekstejä? Digiteksteille tilaa opetus-suunnitelmiin (sivut 10–11)

Pohdinnan lähteenä: Kallionpää, O. 2014. Mitä on uusi kirjoittaminen? Uusien mediakirjoitustaitojen merkitys. *Media ja viestintä* 37(2014) 60-78

Elintarvikevienti – uramahdollisuus osaaville nuorille (sivut 16–17)

Food from Finland 2019. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/ohjelmat/food-from-finland/>

Hallitusohjelma 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Valtioneuvoston julkaisu 2019:31.

Hyrälä, L. 2019. Toimialaraportit. Elintarvikevienti 365 ruoan päivää. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2019:61 TEM Toimialapalvelu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-473-0>

Jansik, C. 2015. Suomen elintarvikevienti nousuun. Julkaisussa: Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2015. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 25/2015. 2. korjattu painos. Luonnonvarakeskus.

Knuuttila, M. & Vatanen, E. 2017. Ruokaketjun merkitys kansantaloudelle ja alueille Suomessa 2013–2015. Luonnonvarakeskus LUKE. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201708228171>

Lappi-Kaipio, M. 2019. Yhteisellä viennillä kansainvälisille markkinoille: meillä on vientiä! Julkaisussa: Ojala, S., Leinonen, S.-T., Siltanen, H. ja Juntila, M. (toim.) (2019) Meillä on vientiä! Kansainvälistymistä verkostoyhteistyöllä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisusarja.

Lehtovuori, L. 2019. Esitelmä "Suomen elintarvikevienti kasvu-uralla - Mahdollisuudet maailmalla." Tulevaisuuden ruokasektori ja Elintarvikevienti vuosiseminaari 27.11.2019 Maa- ja metsätalousministeriö.

Vepsäläinen, J. 2016. Ruokaketjun osaamistarpeet tulevaisuudessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Raportit ja selvitykset 2016:5.

Wrang, E. 2019. Suomalaista ruokaa ja juomaa maailmalle – onnistuu! *Kaupalehti* 25.6.2018. <https://blog.kaupalehti.fi/ideoita-maailmalle-suomalaista-ruokaa-ja-juomaa-maailmalle-onnistuu>

SKOotteri Mobiiliin

Painomuste ei SKOotterin moottorissa haise. Skootterin näköislehti löytyy jatkossa SKOn nettisivuilta. Kesän jälkeen skootterin voi lukea myös mobiiliversiona. Kokeile ja ihastu.

Osallistuu!

SKO-koulutuspäivät Helsingissä 22.–23.8.
Ohjelmassa Sykkeellä syksyyn -työpaja.
Eihän tällaisesta voi kieltäytyä!

Luottamusmiesspäivät kannattaa myös laittaa kalenteriin. Tavataan Helsingissä 4.–5.11.

Takakansi